

ਗਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ

(ਇਹ ਸਾਰਾ ਨਾਚ ਨਾਟਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾਚ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਜਾਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਫਾਂਸੀਆਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਚੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਨਾਚ ਨਾਟਕ “ਗਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ”)।

(ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।)

ਸੂਤਰਧਾਰ : ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਗੁਲਾਮੀ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੰਦੜੀ ਹਾਲਤ ਸੀ। ਸੰਨ 1909 ਦਾ ਸਮਾਂ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਦੇ ਵਾਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਜਗੀਰਦਾਰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ।

ਗਾਇਨ ਮੰਡਲੀ : ਹਲ ਛੱਡ ਕੇ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ,
ਜੱਟਾ ਤੇਰੀ ਜੂਨ ਬੁਰੀ-ਹਲ ਛੱਡ ਕੇ,
ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਤੇ ਗੋਡੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ,
ਕਣਕਾਂ ਨਿਸਰ ਪਈਆਂ-ਜਿੰਦ ਮੇਰੀਏ।

ਕਲਾਕਾਰ : ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਹਲ ਚੁੱਕੀ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਉਹ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਤੌਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਫੇਰ ਸੁਹਾਗਾ ਫੇਰਦੇ ਨੇ, ਵੱਟਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਬੀਜ ਬੀਜਦੇ ਨੇ, ਗੋਡੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਗਾਇਨ ਮੰਡਲੀ : ਜੱਟੀ ਪੰਦਰਾਂ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ,
ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਚੱਲੀ-ਜਿੰਦੇ ਮੇਰੀਏ।

(ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।)

ਗਾਇਨ ਮੰਡਲੀ : ਤੇਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਮਿੱਤਰਾ
ਆਵਾਂ ਜਾਵਾਂ ਵਾਅ ਬਣਕੇ-ਜਿੰਦੇ ਮੇਰੀਏ

ਕਲਾਕਾਰ : (ਕਿਸਾਨ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਨੇ, ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਫੇਰ ਗੜਵਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੱਸੀ ਪਿਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।)

ਸੂਤਰਧਾਰ : ਫਸਲ ਤਾਂ ਬੀਜੀ ਗਈ ਪਰ ਹੁਣ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੇ, ਕਿਸਾਨ

ਉਦਾਸ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਵਾਸਤੇ ਰੱਬ ਔਗੋ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗਾਇਕ ਮੰਡਲੀ : ਰੱਬਾ ਰੱਬਾ ਮੀਂਹ ਵਸਾ,
ਸਾਡੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ ਪਾ,
ਕਾਲੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਕਾਲੇ ਰੋੜ,
ਮੀਂਹ ਵਸਾਦੇ ਜੋਰੋ ਜੋਰ,
ਰੱਬਾ ਰੱਬਾ ਮੀਂਹ ਵਸਾ,
ਸਾਡੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ ਪਾਅ।

(ਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਢੋਲ ਦੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨੇ।)

ਸੂਤਰਧਾਰ : ਬੱਦਲ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਬਰਸਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂਮ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਕਲਾਕਾਰ : ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਗਰਜਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮੀਂਹ 'ਚ ਨਹਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਕੱਪੜੇ ਨਚੋੜਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਛਿੱਟਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਸੂਤਰਧਾਰ : ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਿਆ ਤੇ ਹਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਹਿਰਾ ਉਠੀਆਂ।

ਗਾਇਕ ਮੰਡਲੀ : ਮੇਰਾ ਭਿੱਜਿਆ ਵਰੀ ਦਾ ਲਹਿਰਾ,
ਪਛੋਂ ਦੀਆਂ ਪੈਣ ਕਣੀਆਂ ਜਿੰਦੇ ਮੇਰੀਏ।

ਕਲਾਕਾਰ : ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹੁਣ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਫੇਰ ਉਹੀ ਐਕਸ਼ਨ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਕਣਕਾਂ ਦੇ ਬੋਹਲ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਸੰਗੀਤ ਜੋਰ ਦੀ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਜਗੀਰਦਾਰ ਗੱਡਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਿਦਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰੀ ਕਣਕ ਗੱਡੇ ਉਪਰ ਲੱਦਣ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ।

ਗਾਇਕ ਮੰਡਲੀ : ਘੋੜੀ ਤੇਰੀ ਗਲ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂ,
ਸਾਡੀਆ ਸੁਥਣਾ ਭਖੜਾ ਵੇ ਹੋ,
ਨਾ ਸਾਡੀ ਵਾੜੀ ਤੇ ਨਾ ਸਾਡੇ ਵਾੜੇ,
ਨਾ ਤਨ ਕੱਜਣੇ ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਵੇ ਹੋ,
ਗੋਰੀ ਤੇਰੀ ਝੂਟੇ ਪੱਟ ਦੀਆਂ ਪੀਂਘਾਂ,
ਹੇਠ ਸੋਨੇ ਦਾ ਪਟੜਾ ਵੇ ਹੋ,
ਜੰਮਦਿਆਂ ਹੀ ਚਾਅ ਮਰਨ ਅਸਾਡੇ,

ਇਕ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਵੱਡੜਾ ਵੇ ਹੋ।

ਸੂਤਰਧਾਰ : ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਾਹਾਂ 'ਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਤੰਗ
ਆ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਨੇ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਉਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਚੈਰੀ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ

ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ,

ਭਾਰ ਢੋਵਣ ਲਈ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋਕੋ,

ਚਿੱਟੇ ਟਾਂਚਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਨੇ,

ਕੁੱਤੇ ਆਖ ਰਖਦੇ ਹੋਟਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੋਕੋ,

ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਮਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ।

ਗਾਇਨ ਮੰਡਲੀ : ਪੁੱਜੇ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ

ਹੋਏ ਖੁਵਾਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋਕੋ,

ਗੋਰੇ ਟਾਂਚਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਨੇ

ਕਾਲੇ ਕੁਲੀ ਹੋਏ ਮਜ਼ਹੂਰ ਲੋਕੋ।

ਕਲਾਕਾਰ : ਗੀਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਚੈਰੀ ਤੋੜਨ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨੇ,
ਫੇਰ ਲੱਕੜੀ ਕੱਟਣ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਬਾਹਰੋਂ ਕੁਝ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼
ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦੇ
ਨੇ। ਇਸ ਐਕਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੈਂਟਾਂ, ਬੂਟ ਤੇ ਚੈਕ ਸ਼ਰਟਾਂ
ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਪੱਲ੍ਹਾ ਟੁੰਗ ਕੇ ਬੰਨੀਆਂ ਨੇ।

(ਸਾਰੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ।)

ਇਕ : ਸਾਡਾ ਜੀਣ ਵੀ ਕੋਈ ਜੀਣਾ ਏ ?

ਦੋ : ਘਰ ਬੜੇ ਸਰਦਾਰ ਅਖਵਾਂਦੇ ਸਾਂ। ਇਥੇ ਕਾਲੇ ਕੁੱਲੀ ਆਖਕੇ ਅਗਲੇ
ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਤਿੰਨ : ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੋਰ ਕੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਏ ਕਿ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ
ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਕੁੱਤੇ ਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਨੀ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ।

ਇਕ : ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲੀਲ
ਨਾਂ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ

(ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਅਮਰੀਕਨ ਆਉਂਦਾ
ਹੈ। ਉਹਨੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕ ਨਕਸ਼ਾ ਪਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।)

ਅਮਰੀਕਨ : (ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ) ਹੈਲੋ ਇੰਡੀਅਨਜ਼, ਤੁਹਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੋਰੇ ਕਿੰਨੇ
ਨੇ?

ਇਕ : ਡੇਢ ਲੱਖ।

ਅਮਰੀਕਨ : ਤੁਹਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਿੰਨੇ ਨੇ ?
ਦੋ : ਪੈਂਤੀ ਕਰੋੜ ।

ਅਮਰੀਕਨ : (ਨਕਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖੋਲਦਾ ਹੈ)
ਇਹ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ
ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਇਥੇ
ਤੁਹਾਡਾ ਰੰਗ ਹੈ ਕਿਹੜਾ ?

(ਸਾਰੇ ਇਕ ਥਾਂ ਉਂਗਲੀ ਰਖਦੇ ਹਨ । ਅਮਰੀਕਨ ਹੱਸਦਾ ਹੈ ।)

ਅਮਰੀਕਨ : ਇਹ ਤਾਂ ਰੰਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ,
ਤੁਹਾਡਾ ਰੰਗ ਕਿਹੜਾ ?
ਕੋਈ ਨਾਂ, ਕੋਈ ਨਾਂ ।

(ਫੇਰ ਅਮਰੀਕਨ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵਾਲੇ ਭਾਗ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ
ਕਰਦਾ ਹੈ ।)

ਅਮਰੀਕਨ : ਇਹ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਝੰਡੇ
ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਇਥੇ
ਤੁਹਾਡਾ ਝੰਡਾ ਕਿਹੜਾ ?

(ਚਾਰੇ ਇਕ ਥਾਂ ਉਂਗਲ ਰਖਦੇ ਹਨ ।)

ਅਮਰੀਕਨ : ਇਹ ਤਾਂ ਝੰਡਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ,
ਤੁਹਾਡਾ ਝੰਡਾ ਕਿਹੜਾ ?
ਕੋਈ ਨਾਂ ਕੋਈ ਨਾਂ ।

(ਹੋਰ ਉੱਚੀ ਹੱਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ।)

ਤੀਹ ਕਰੋੜ ਲੋਕ
ਸੱਠ ਕਰੋੜ ਬਾਹਵਾਂ
ਰੰਗ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਝੰਡਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਡੱਬ ਮਰੋ, ਡੱਬ ਮਰੋ ...

(ਕਹਿੰਦਾ-ਕਹਿੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਚਾਰੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ
ਹਨ ।)

ਬਾਬਾ : (ਪਿਛੋਂ ਆਵਾਜ਼) ਇਸ ਫਿਟਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ
ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਗ਼ਦਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਸੀ - ਗ਼ਦਰ-ਗ਼ਦਰ-ਗ਼ਦਰ... ਤੇ
ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜੀ

ਇਕ : ਸਾਡਾ ਤਨ ਗ਼ਦਰ ਲਈ
ਦੋ : ਸਾਡਾ ਮਨ ਗ਼ਦਰ ਲਈ

ਤਿੰਨ : ਸਾਡਾ ਪੰਨ ਗ਼ਦਰ ਲਈ
ਸੰਗੀਤ ਮੰਡਲੀ : ਜਾਗ ਹਿੰਦੀਆ ਜਾਗ ਬਈ
ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ
ਬਾਬਾ : ਗ਼ਦਰੀ ਸੂਰਮੇ ਗ਼ਦਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈਕੇ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਪੁੱਜਦੇ
ਹਨ ਤਾਂ ਇਥੇ ਆਕੇ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਥੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ
ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਸਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਸ ਵਿਚ
ਖਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਹਿੰਦੂ : ਮੈਂ ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ
ਰਾਮ ਤੇ ਸੀਤਾ ਦੀ ਸੰਤਾਨ
ਹਰ ਹਰ ਮਹਾਂਦੇਵ ਮੇਰਾ ਅਖਾਣ
ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਲੀਨ
ਲਹੂ ਗਊ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪੀਣ
ਇਹ ਨਾਂ ਜਾਨਣ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਨ
ਮੈਂ ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ।
(ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)
ਮੁਸਲਮਾਨ : ਮੈਂ ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ
ਨਾਹਰਾ-ਏ-ਤਕਬੀਰ ਮੇਰਾ ਅਖਾਣ
ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ, ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ, ਤਾਜ ਮਹਲ
ਮੇਰੀ ਹਿੰਦ ਨੂੰ ਦੇਣ ਮਹਾਨ
ਇਹ ਹਿੰਦੂ, ਦਾਲ ਪੀਣੇ, ਖੀਰ ਖਾਣੇ
ਇਹ ਨਾ ਜਾਨਣ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਨ
ਮੈਂ ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ।
ਸਿੱਖ : ਮੈਂ ਹਾਂ ਖ਼ਾਲਸਾ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ
ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਮੇਰੀ ਰੱਗ ਪਛਾਣੀ
ਦਿੱਤਾ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੌਮ ਵਰਦਾਨ
ਹਲਾਲ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਾ ਰਖਦਾ
ਕਰਦਾ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਝਟਕਾਨ
ਮੈਂ ਹਾਂ ਖ਼ਾਲਸਾ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਮੇਰਾ ਅਖਾਣ।
*(ਤਿੰਨੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਘੂਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਹਰ ਮਹਾਂਦੇਵ, ਨਾਅਰਾ-
ਏ-ਤਕਬੀਰ, ਅੱਲ੍ਹਾ ਹੁ ਅਕਬਰ, ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੈਕਾਰਿਆਂ,
ਨਾਅਰਿਆਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗ਼ਦਰੀ ਸੂਰਮਾ ਦਾਖ਼ਲ*

ਹੁੰਦਾ ਹੈ।)

ਗਦਰੀ : ਤੁਸੀਂ ਦੀਨ ਇਮਾਨ ਦੇ ਪਏ ਪਿਛੇ
ਫਿਕਰ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਾਲੇ
ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਣਾ ਮੰਦਾ ਕੰਮ ਫੜਿਆ
ਝਗੜੇ ਝਗੜ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਾਲੇ
ਹੀਰਾ ਹਿੰਦ ਖਾਕ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ
ਰੋਲੇ ਘੱਤਕੇ, ਵੇਦ ਕੁਰਾਨ ਵਾਲੇ
ਗਾਂਈ ਸੂਰ ਝਟਕਾ ਜੇਕਰ ਦੁੱਖ ਦੇਂਦਾ
ਗੋਰੇ ਹੇਨ ਤਿੰਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੇ।

(ਜਦੋਂ ਗਦਰੀ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ
ਉਸਨੂੰ ਪਕੜਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਘਬਰਾਉਂਦੇ
ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਅੰਗਰੇਜ਼ : ਇਹ ਲੋਕ ਗੁਲਾਮ ਨੇ ਮੇਰੇ
ਇਹ ਨੇ ਸਿੱਖ, ਇਹ ਨੇ ਹਿੰਦੂ, ਇਹ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਂਦਾ ਮੈਂ, ਤਾਂਹੀਓ ਰਾਜ ਚਲਾਂਦਾ ਮੈਂ
ਪਰ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ, ਜੋ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਣਾ ਚਾਹੇ
ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਣਾ ਚਾਹੇ
ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

(ਸਿਪਾਹੀ ਗਦਰੀ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਅੰਗਰੇਜ਼ : (ਉਸਨੂੰ ਖੱਲੇ ਤੋਂ ਉਤੋਂ ਤੱਕ ਵੇਖਕੇ)
ਜਾਨਣਾ ਏ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਤੇਰਾ ?

ਗਦਰੀ : ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ : ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਣਾ ਚਾਹਵੇਂ
ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਣਾ ਚਾਹਵੇਂ
ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਤੇਰਾ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਤੇਰਾ।

ਗਦਰੀ : ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਣਾ ਚਾਹਵਾਂ
ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਣਾ ਚਾਹਵਾਂ
ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਮੇਰਾ, ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਮੇਰਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ : ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਇਸਦੀ ?

ਗਦਰੀ : ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ : ਮੌਤ-ਮੌਤ-ਮੌਤ...।

ਗਦਰੀ : ਮੌਤ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰਦੇ ਸੂਰਮੇ

ਮੌਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁੰਦੇ ਸੂਰਮੇ ।
 ਅੰਗਰੇਜ਼ : ਕੈਦ ਕਰੋ ਇਹਨੂੰ
 ਇਸਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ।
 ਕਲਾਕਾਰ : ਸਿਪਾਹੀ ਗ਼ਦਰੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਨੇ ।
 (ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿੱਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।)
 ਹਿੰਦੂ/ਮੁਸਲਮਾਨ/ਸਿੱਖ : ਨਹੀਂ ਇਹਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਥੇ
 ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
 ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਥੇ ।
 (ਅੰਗਰੇਜ਼ ਡਰਦਾ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਕੇ ਬਾਹਰ ਦੌੜਦਾ ਹੈ ।
 ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਉਪਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਕੇ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਨੇ ।
 ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਜਣਾ ਮਸ਼ਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ
 ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕ ਕੰਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਫਰੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।)
 (ਸਮਾਪਤ)